

Το πνεύμα του κόσμου και το Πνεύμα της Εκκλησίας – Κυριακή Θ' Ματθαίου.

Αρχιμανδρίτης Δωρόθεος Τζεβελέκας (+).

«Ολιγόπιστε! εις τι εδίστασας;»

Ευαγγελικά αναγνώσματα.

Ο Χριστός δεν κατέπαυσε την τρικυμία της θάλασσας προκειμένου να βοηθήσει τον Πέτρο που βυθιζόταν από ολιγοπιστία. Η τρικυμία κατέπαυσε όταν εισήλθε ο Κύριος στο πλοίο, στην καρδιά των λογισμών.

Ο άνθρωπος βασανίζεται από τους λογισμούς που τον πολιορκούν. Ο ανθρώπινος νους διαρκώς κινείται από θέμα σε θέμα και ο σύγχρονος τρόπος ζωής επιτείνει το πρόβλημα. Υπάρχει μία πολυδιάσπαση του νου που απομακρύνεται από τον προορισμό του και την ανάπαυσή του, που είναι ο Θεός. Σαν αποτέλεσμα του προπατορικού αμαρτήματος ο άνθρωπος νους έχασε τον προσανατολισμό του και στρέφεται στα κτίσματα αντί για τον κτίστη. Η σχέση του ανθρώπου με τον Θεό, τον εαυτό του, τους άλλους ανθρώπους και την κτίση διεσπάσθη. Αναζητά λύτρωση (δικαίωση) στο εγώ του, θέλει να έχει επιβολή στους άλλους ανθρώπους, κατάστρέφει το περιβάλλον με σκοπό το κέρδος. Στο τέλος είναι ο ίδιος δυστυχισμένος, αυτοκαταστροφικός, ανειρήνευτος.

* * *

Η λέξη άνθρωπος προέρχεται από το «άνω θρώσκω»: είμαι στραμμένος προς τα άνω. Ο άνθρωπος είναι κτίσμα του Θεού. Λαμβάνει το είναι από Αυτόν. Έχει, όμως, το «κατ' εικόνα» του Δημιουργού του, δηλαδή το αυτεξούσιο, και η ζωή του είναι μία προσπάθεια να επιτύχει το «καθ' ομοίωσιν». Η στροφή προς τον Θεό είναι ο «κατά φύσιν» προσανατολισμός, ο ανθρωποκεντρισμός είναι ο «παρά φύσιν», η δε ενσάρκωση του Λόγου και η Ανάσταση του edώρησε στον άνθρωπο το θεωρούμενο ως «υπέρ φύσιν», την κατά χάρη θέωση. Ο άνθρωπος ανήκει στον Θεό, ούτε καν στον εαυτό του: «ουκ εστέ εαυτών, ηγοράσθητε τιμής».

Επειδή από τη σύλληψή του έως ότου ο νους του αρχίσει να αναπτύσσεται, κινείται κάτω από την τυραννία των αισθήσεων και των κτισμάτων, βρίσκεται σε βαβυλώνια αιχμαλωσία. Θα χρειασθεί προσευχή και άσκηση και την χάρη των μυστηρίων για να αγιασθεί και να πορευθεί προς τον Θεό. Τα τρία μέρη της ψυχής τότε καταπαύουν. Το λογιστικό μέρος στρέφεται και μελετά τον Θεό αντί να αναπαύεται στο εγώ ή τους άλλους ανθρώπους, το θυμικό μέρος αντί να μισεί και να αντιμάχεται τους «άλλους» σαν εχθρούς αγαπά, και το επιθυμητικό μέρος αντί για λογισμούς ανεδαφικούς και αισχρούς ποθεί τον Θεό.

Για να γίνει αυτό πρέπει ο άνθρωπος να περάσει το στάδιο της κάθαρσης εντός της Εκκλησίας. Ο άνθρωπος στην Εκκλησία αναγεννάται δια του βαπτίσματος, τρέφεται με την θεία Κοινωνία, αυξάνει και πλατύνεται από την χάρη του Αγίου Πνεύματος.

* * *

Στην σημερινή ευαγγελική περικοπή ο Πέτρος άρχισε να βυθίζεται όταν έχασε την πίστη του στον Κύριο, αν και τον έβλεπε περιπατούντα επί των υδάτων. Ο άνθρωπος έχει στο νου του ένα σύμπλεγμα ιδεών και πεποιθήσεων και συμπεριφέρεται σε συνάρτηση με αυτές. Ο λογισμός του Πέτρου έλεγε ότι είναι αδύνατο για άνθρωπο να βαδίζει πάνω στα κύματα, και παρ' ότι έβλεπε τον Κύριο δίπλα του βασίστηκε στον λογισμό και άρχισε να βυθίζεται.

Το οικογενειακό περιβάλλον, το εκπαιδευτικό σύστημα, η κυρίαρχη κουλτούρα, η προπαγάνδα του Αντιχρίστου προσφέρουν «αξίες» και πρότυπα συμπεριφοράς και είναι δύσκολο για τον σύγχρονο άνθρωπο να μην επηρεασθεί. Βεβαίως υπάρχει και η φωνή της Εκκλησίας, αλλά πολλές φο-

ρές είναι αδύναμη, επειδή και αυτή πολεμάται. Στο κόσμο συγκρούονται, κατά τον άγιο Ιωάννη της Κροστάνδης, δύο πνεύματα: το πνεύμα του κόσμου και το Πνεύμα της Εκκλησίας. Ο Χριστός μας έχει προϊδεάσει: «Εάν ο κόσμος ημάς μισεί, γινώσκετε ότι πρώτον εμέ μεμίσηκεν... Αλλά θαρσεείτε, εγώ νενίκηκα τον κόσμον».

Είναι, λοιπόν, καταφανής η ανάγκη της ορθόδοξης άσκησης. Οι θλίψεις είναι το αναγκαίο μέσον προκειμένου να καθαρθεί ο άνθρωπος από τα πάθη, που είναι ασθένειες της ψυχής. «Μην πλανάσθε, εν τω κόσμω θλίψεις έξετε». Ο πόνος της ψυχής παύει μετά την καταστολή του πάθους. Το αντικειμενικό πρόβλημα ίσως να μην εξέλιπε, όμως η θεραπευμένη ψυχή χαίρει εκεί που πριν στέναζε, επειδή το μέρος αυτό της ψυχής χριστοποιήθηκε. Οι πόνοι του σώματος προειδοποιούν για κάποια ασθένεια. Με παρόμοιο τρόπο οι θλίψεις πληροφορούν για την ύπαρξη παθών. Ο χριστοποιημένος άνθρωπος έχει χαρά σε κάθε περίπτωση, γιατί τίποτε δεν τον τρομάζει, εφόσον ο αρχηγός της πίστης μας επάτησε και αυτόν τον θάνατο. Μόνο την αμαρτία φοβάται που τον χωρίζει από τον Θεό. Από την άποψη αυτή η πνευματική ζωή είναι ουσιαστικά διαχείριση θλίψεων.

Είναι, λοιπόν, αναγκαίο να εισέλθει ο νους στο βάθος της καρδιάς μας, όπως ο Ιησούς εισήλθε στο πλοίο και κατέπαυσε η τρικυμία. Αυτό γίνεται κατ' εξοχήν με την μονολόγιστη προσευχή: «Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με». Η ενασχόληση του νου με το όνομα του Κυρίου θεραπεύει όλη την ψυχή, (νου – θυμό – επιθυμία) και σώζει τον άνθρωπο.

Από το βιβλίο: Αρχιμανδρίτου Δωροθέου Τζεβελέκα, ΔΙΗΓΗΣΟΜΑΙ ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΣΟΥ (η αγάπη του Θεού στα κυριακάτικα Ευαγγέλια). Θεσσαλονίκη 2015.

Πηγή : <https://www.koinoniaorthodoxias.org/>